

того, фіксується співпраця щодо підготовки кадрів високої кваліфікації в інших професійних сегментах. У тому числі створюються колаборації між університетами та організаціями сфери комунальних послуг з метою розробки докторських програм.

Таким чином, існує гостра необхідність використати в Україні досвід кращих європейських та світових зразків, що передбачають: зміну організаційних аспектів докторської освіти; введення структурованих докторських програм та докторських шкіл; освоєння нової культури наукового керівництва; включення в «компетентнісні моделі» докторів універсальних навичок; запровадження професійних докторських ступенів; розширення кар'єрних перспектив докторів і постдокторантів.

Література:

1. Doctoral Programmes in Europe's Universities: achievements and challenges [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Documents%20and%20Settings/lozovyy/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/Doctoral_Programmes_in_Europe_s_Universities%20\(2\).pdf](file:///C:/Documents%20and%20Settings/lozovyy/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/Doctoral_Programmes_in_Europe_s_Universities%20(2).pdf)

2. Janne Malfroy Conceptualisation of a Professional Doctorate Program: Focusing on Practice and Change. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ689640.pdf>

3. Doctoral Studies and Qualifications in Europe and the United States: Status and Prospects. Edited by. Jan Sadlak. Bucharest. URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001364/136456e.pdf>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-321-0-38>

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ДИСЕРТАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СФЕРІ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Макарчук Віталій Володимирович
*кандидат юридичних наук, докторант,
Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Запровадження в Україні воєнного стану спричинило велику кількість питань стосовно проведення дисертаційних досліджень у сфері

адміністративного права. У період глобальної трансформації у XXI столітті, а також враховуючи важливі соціально-правові зміни в Україні через військовий стан, адміністративне право нашої країни переживає період серйозних перетворень. Як найдинамічніша та найоб'ємніша з усіх сучасних галузей права [1, с. 22], адміністративне право має одну унікальну рису – відображення всіх сучасних реалій взаємовідносин між державою та суспільством.

Дисертаційні дослідження здійснені до 2022 року, що пов'язані з особливим періодом, надзвичайними ситуаціями, надзвичайним та воєнним станом були відносно новими та актуальними напрямками наукових досліджень. Це обумовлено тим, що до 2014 року наша держава у період незалежності фактично не стикалася із реальними ризиками, які обумовлюють введення надзвичайних правових режимів, що відповідно обумовлювало також і недостатність емпіричної бази для дослідження даної проблематики.

Відповідно до частини 1 статті 65 Конституції України, згідно з якою захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України є обов'язком громадян України [2]. В Україні Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII «Про правовий режим воєнного стану», визначає воєнний стан як особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози безпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень.

У зв'язку із запровадженням в Україні воєнного стану тимчасово можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини та громадянина, передбачені статтями 30-34, 38, 39, 41-44, 53 Конституції України, а також впроваджуватися тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб [3]. Законом України № 2102-IX було затверджено відповідний Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» [4]. Якщо право на освіту може бути обмежено під час воєнного стану, то громадянам України продовжується гарантуватися свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і

матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності, що закріплено статтею 54 Конституції України [2].

Верховна Рада України 01 грудня 2022 року прийняла за основу в першому читанні проєкт Закону про внесення змін до деяких законів України щодо заборони використання джерел інформації держави-агресора або держави-окупанта в освітніх програмах, в науковій та науково-технічній діяльності (реєстраційний № 7633) [5]. Законопроектом передбачається розроблення механізмів захисту освітньої та наукової сфер в Україні від впливу держави-агресора через наукові дослідження, академічні тексти та джерела інформації у цих сферах. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» пропонується доповнити наступною нормою: «наукові дослідження не можуть містити посилання на джерела інформації, створені: на території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом; державною мовою держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом; фізичною особою, яка є громадянином (підданим) держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом». У статті 65 Закону України «Про вищу освіту» йдеться, що наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність у закладах вищої освіти є невід'ємною складовою освітньої діяльності і здійснюється з метою інтеграції наукової, освітньої і виробничої діяльності в системі вищої освіти. Провадження наукової і науково-технічної діяльності університетами, академіями, інститутами є обов'язковим [6], одним із проявів яких є проведення дисертаційних досліджень. Крім створення додаткових перешкод для поширення наукової інформації та проведення дисертаційних досліджень, його вимоги поставлять вітчизняних дисертантів перед необхідністю систематичного порушення норм наукової етики, загальноприйнятих у сучасній світовій науці. Адже, не посилаючись на авторів тих ідей, які тією чи іншою мірою розвиваються або заперечуються в роботі, результати якої оприлюднені, автор фактично приписує їх собі – тобто здійснює плагіат.

Протягом останнього часу спостерігається тенденція зниження наукового кадрового потенціалу (кількісно та якісно), пов'язана з впливом війни на всю наукову сферу й на умови провадження науковими та науково-педагогічними працівниками їхньої професійної діяльності. Досить складною є ситуація з молодими вченими: вони продовжують залишати сферу наукової діяльності. Так, за інформацією, що була зібрана Міністерством освіти і науки України, більш ніж 5% молодих науковців, які працювали у закладах вищої освіти, змінили місце перебування й виїхали з території України до інших країн.

Стосовно академії наук ситуація набула загрозливого характеру: змінили місце перебування й виїхали з території України до інших країн 43% молодих науковців [7, с. 44].

Отже, враховуючи величезну кількість змін в законодавстві України під час воєнного стану, зараз наявна величезна законодавча база для дисертаційних досліджень, особливо у сфері адміністративного права. Також, враховуючи велику кількість сучасних обставин, можна зазначити про складність проведення дисертаційних досліджень в Україні, особливо у зв'язку із заборонаю використання російськомовних джерел. Можна констатувати зростання наукового інтересу та примноження дисертаційних досліджень, пов'язаних з адміністративно-правовими питаннями під час дії воєнного стану.

Література:

1. Адміністративне право України : навч. посіб. / Д. О. Беззубов, В. Д. Гвоздецький, О. В. Дудник, В. О. Заросило, А. Й. Міллер, А. М. Подоляка. Київ : МП Леся, 2014. 320 с.

2. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 12.09.2023).

3. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII : станом на 20 серп. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 12.09.2023).

4. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022 : станом на 17 серп. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 12.09.2023).

5. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо заборони використання джерел інформації держави-агресора або держави-окупанта в освітніх програмах, в науковій та науково-технічній діяльності. *Верховна Рада України – Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40164?fbclid=IwAR2HijRFAKAbrPktEQUQpASAONhHynFZkTalepw4RgeK3y_rSy0D OG9StY (дата звернення: 12.09.2023).

6. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII : станом на 28 трав. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 12.09.2023).

7. Освіта і наука України в умовах воєнного стану : інформаційно-аналітичний збірник. Київ, 2023. 64 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2023/22.08.2023/Inform-analytic.zbirk-Osvita.v.umovah.voyennogo.stanu-vykl.rozov.povoyen.perspekt.22.08.2023.pdf> (дата звернення: 12.09.2023).